

पुं० । कङ्कणं चरुणुये च पुं० राजनि० । "गोमयं गोमय
कीरं सर्पिर्दधि च रोचना । पटङ्गयेतन्नाकृत्यं पठितं
पर्वटा गवाम्" इत्युक्तं रोचनावहिते पद्यगुण्ये न० ।
मङ्गलमिध ५० "टिङ्गं चतुःश्लोकं परिचित्त्यामरे पूर्व-
निवासावस्यतिः० आत्मज्ञानसुखं विवर्तितः० कावच-
गिरिद्विरोधेनामि पट अभिज्ञा अभिज्ञायमानानि यत् ।
वोदभेदे जनरः । [॥१॥ वर्कपद्यतिः ।

मङ्गलमिध न० उभयार्थं ज्ञातयति वाच्ये यद्यप्यत्रभेदे वाक्या०
मङ्गलीति स्त्री पटङ्गिता ज्योतिः शब्दः । (वेद्याशि) १५
पटङ्गपदे २ तत्पञ्चग्राह्यत च । पटङ्गीतिस्तत्पञ्चग्राह्ये निघ-
नकृत्याधतुभीनेषु रवेः संक्रान्ती च "चयनविष्णु पटो
पटङ्गीतयो विष्णुर्विष्णु पटोपटङ्गीतयः" इति ज्योतिषम् ।
मङ्गलीतिचक्र न० मित्तनकृत्याधतुभीनिराशिरुत्तरे संक्रमे यु-
भायुभफनज्ञानार्थं नक्षत्राङ्गभराकारे चक्रे । यथा "सुखे
चैवं करे वेदाः पादयुक्ते हयं हयम् । क्रोडे वाचस्तथा
वेदाः करे सञ्चिरेऽपि च । हयं हयं तथा नेत्रे
मन्त्रादे जितयं तथा । हयञ्चैव तथा पुष्टे पटङ्गीतां
जने स्थिते । सुखे दुःखं करे बाभः पादयोश्च मयं हृदि ।
कान्ता छादु रत्नमं वासे चको छाव कोवमे नक्षत्रम् ।
चम्पानो नेत्रयोश्चैव व्यपमानच मन्त्रादे । पुष्टे चैव भवे-
न्मन्त्रः । पटङ्गीतिफलवृत्तिः" ज्यो० त० ।

मङ्गलीतिमुख न० पटङ्गीतः तज्जानसंक्रान्तेषु चक्रम् । "व-
जाटपटङ्गीतपञ्चं पटङ्गीतमुखं क्रमात् । तत्पटङ्गयेत
छात द्विजभावेन राशिषु" "पटङ्गिये धनुषो भागे
द्वाविंशेऽभिनिपद्य च । निघनऽष्टादशे भागे कृत्यावास्तु
चतुर्दशे" इति सत्यसिद्धान्तोक्ते ठक्कहितः पटङ्गीतिदि-
नाल्लरितकावे

मङ्गलक न० ज्यो० त० उक्ते वरकृतयोः क्षत्तराद्यदेववा प-
रस्तरपटङ्गपराशिरुत्तरे उपपन्नमङ्गदे पृ० दशमम् ।

मङ्गलमिध पुं० पट् ज्ञाननाम तस्य । कात्तिकेये क्षमर ।
पटङ्गनादवोऽप्यम ।

पटङ्गनाय पुं० पटङ्गयित क्षाम्नायः शाखः । शिवस्य पटङ्ग-
विनिर्गते पट प्रचारतन्त्रभेदे "ज्योतिर्भी प्रवक्ष्यामि आ-
प्यावधधनं प्रवक्ष् । पूर्वाप्यावो यदा मन्त्रादा प्राप्यां
दिशि स्थितः । यदायिबोऽह भगवानाचारः परिकी-
र्तितः । एवं वै दक्षिणाप्यावो दक्षिणस्यां दिशि
स्थितः । एवं हि पश्चिमाप्यायः पश्चिमायं दिशि स्थितः ।
यमेवोत्तराप्याय उत्तरस्यां दिशि स्थितः । सचमूर्धमतं

देवि । यत् प्रोक्तं तव वक्षिषी । ज्योतिर्भावाव वक्षितो
देवानामपि दुर्बलः । यदा चाधोऽक्षं देवि । तत् प्रोक्तं
निरिजं । प्रिये । । यद्य आकाश इत्युक्तः सत्यं सत्यं
सुमध्यमे । । पटङ्गनायां वक्षितायोस्तत्पञ्चग्राह्यतः ।
वक्षिण्य वक्षिच ये देवाः वक्षिताश्च वरानने । । तान्देवींश्च
प्रवक्ष्यामि वाधकानां हिताय वै । श्रीविद्या भेदवक्षिता
तारा च त्रिपुरा तथा । भुवनेषु पाञ्चपञ्चै पूर्वाप्याये
प्रकीर्तिताः । पञ्चवास्तुषु च वक्षिणी स्मरिता धनटा
तथा" । वक्षिणी वाचभेदवीत्यर्थः "वक्षिण्यो महा-
पञ्चादेः क्षायावकीर्तिताः । महाकरकती विद्या
तथा वाग्वादिना परा । प्रवक्षिणा मयानी च वक्षिणा-
प्यावकीर्तिताः । काश्चिन्ना भेदवक्षिता तारा भेदेव सं-
युता । भातल्या मैत्री पश्चिमा तथा धूमवती परा ।
उत्तराप्यावक्षिताः कौं गोपकप्रदाः । वनकाभेद-
वक्षिताः काश्चिन्ना याः प्रकीर्तिताः । द्वाविंशत्यक्षरी
तायां दक्षिणाप्यावकीर्तिता । एकजटा पटङ्गनायि
महाचोचप्रदाविनी । तत्परा परमा विद्या न विद्या-
ल्लरगोपिता । परप्रधानमन्त्राव ज्योतिर्भावे प्रकीर्तिताः ।
ज्योतिर्भावावो यद्यप्येवैवैवं मोक्षदो भवेत् । धनार्थका-
ममोक्षार्थं आप्यावाग्ये प्रकीर्तिताः । यजोक्तविधिना
भष्टे । ज्ञत्वा कवमवाप्तुयात् । पूर्वाप्यायादिष्वेवैवं
विधानं पटङ्गं पटङ्गि । । ज्ञत्वा येनायु वभते फलं यदु-
त्तमोत्तमम् । पट वर्क फलदा यथा पटङ्गनायाः प्रकी-
र्तिताः । उत्तराम्नायो देवेभिः । तेवायाय कवप्रदः"
इति समयाचारतन्त्रे पटङ्गे । क्षाम्नायभेदेनाप्या-
रभेदः पत्तो यथा "पूर्वाप्यायोदितं कर्म पाशवं
वक्षितं प्रिये । । यदुक्तं दक्षिणाप्याये तदेव पाशवं
कृतम् । पश्चिमाप्यायजं कर्म पशुवीरवपान्नितम् ।
उत्तराम्नायजं कर्म दिव्यवीरान्नितं प्रिये । । दिव्योऽपि
वीरभावेन साधयेत् पिष्टकानने । वीरासनं विना दिव्यः
पुत्रयेत् पिष्टकानने । ज्योतिर्भायोदितं कर्म दिव्यभावा-
न्नितं प्रिये ।" इति निरुक्ततन्त्रे पटङ्गे ।

मङ्गलीति ५० पट जपयः बुभुक्षादवोऽह । जीवे जमिशब्दे
१२६१ पृ० दशमम् ।

मङ्गलमिध न० पटङ्गयम् कवप्रमम् । पटङ्गयभेदे "पटङ्गोऽहं वन-
रिचं पटङ्गयसदाकृतम् । पटङ्गोऽहं यत्तु कवप्रमं
विवापहम्" भावप्र० ।

मङ्गलमिध स्त्री "मयागलो मयादिलो मयागली च मयापरा ।